

Alko Oy:n lausunto alkoholilain muutokseen

18.2.2026

StV kuuleminen HE 131/2025 vp

Leena Laitinen

Alkoholi on erilainen tuote - Suomessa kattava lupajärjestelmä alkoholin kaupallisen toiminnan valvontaan ja haittojen ehkäisemiseen

Kustannukset

Alkoholin yhteiskunnalliset kustannukset ovat vähintään **620 €** vuodessa jokaista työssäkäyvää kohden.

Turvallisuus

Seitsemässä henkirikoksessa kymmenestä sekä uhri että tekijä ovat olleet humalassa.

Menetetyt elinvuodet ja kuolleisuus

Suomessa noin **neljä henkilöä päivässä** kuolee alkoholiin.

Mielenterveys

Mitä **suurempi** tilastoitu alkoholin myynti alueella on, sitä **enemmän** käytetään psykiatrian sairaansijoja.

Kansanterveys

WHO pitää pohjoismaista mallia **suositeltavana** tapana ehkäistä alkoholin haittoja.

Lapset ja nuoret

Lastensuojelun kustannuksista noin **neljäsosa** johtuu vanhempien **alkoholiongelmista**.

Alkon kansanterveydellisen tehtävän turvaaminen

- Mitä enemmän alkoholijuomien myyntiä tosiasiallisesti laajennetaan monopolin ulkopuolelle, sitä suurempi riski on, ettei alkoholin vähittäismyyntilupajärjestelmä ja Alkon yksinoikeus enää täytä EU-oikeuden vaatimuksia. **Lainsäädännön tulee olla johdonmukaista.**
- Etämyyntiä koskeva esitys ja sen vaikutukset (etämyynnin suuruus, verojen välttely, käännteinen syrjintä, monopolin piiriin kuuluvien tuotteiden myynti, riski vähittäismyyntilupajärjestelmän kieltämiselle) **muuttavat Alkon kansanterveydellistä asemaa ja lakisääteistä erityistehtävää.**
- Ratkaisuja:
 - **Etämyynti voitaisiin säätää alkoholin kotimaisten vähittäismyyntirajojen mukaisesti** (enintään 5,5 % ja enintään 8 % käymisteitse valmistetut tuotteet).
 - Etämyynti tulisi määritellä **vähittäismyynniksi ja poikkeukseksi Alkon monopoliin.**
 - Lain säätäminen **määräaikaisena.**
 - Kyse periaatteellisesta muutoksesta - kansanterveyteen ja kotimaisen elinkeinon toimintaedellytyksiin kohdistuvien riskien hallitsemiseksi muutokset tulisi säätää määräaikaisena lakina.
 - Määräaikaisuus on perusteltua niin rajoittamattomassa kuin vähittäismyyntirajojen mukaisessa vaihtoehdossa.

Ulkomaisista verkkokaupoista ostetun alkoholin määrä?

- Alkoholin kokonaiskulutuksesta tai etämyynnin määrästä ei ole tarkkaa tilannekuvaa, mutta litramäärät ovat isoja.
 - Alkoholin tilastoimattomasta kulutuksesta (alkoholin verkko-ostot ulkomailta ja matkustajatuonti) on epävarmuutta vuonna 2025 muutetun tilastointitavan vuoksi.
 - THL ei julkaise alkoholin kokonaiskulutuslukuja vuodelta 2025.
- **Verkko-ostojen tilastointiin liittyy epävarmuutta.**
 - Ulkomaiset verkkokaupat ja markkinointi Suomeen lisääntyneet koronan jälkeen.
 - Vuosina 2024 ja 2025 on tullut voimaan suuria alkoholiveron ja arvonlisäveron korotuksia – edullisten tuotteiden etsiminen entistä houkuttelevampaa kuluttajalle.
 - Kotimaan myynnin (=tilastoidun kulutuksen) voimakas lasku viime vuonna viittaa siihen, että osa kulutuksesta olisi siirtynyt ulkomaisiin verkkokauppoihin.

Valmisteverojen maksaminen?

- Verottajan arvioihin pohjautuen **veroja maksetaan noin prosentista etämyynnistä**
 - Maltillinen arvio noin **80–100 miljoonaa euron verotulojen menetys vuosittain**
 - Verottaja: Kauppatapa perustuu verojen välttämisellä muodostuneeseen hintaetuun.
 - Syksyllä 2024 valmisteverotuslaissa voimaan tullut ostajan ja myyjän yhteisvastuu ei viranomaisten mukaan ole parantanut tilannetta.
 - Esitykseen ei sisälly ratkaisuja verovalvonnan parantamiseen.
- **Ratkaisut verojen maksun valvonnan tehostamiseen:**
 - **Etämyynnin rajoittaminen** alkoholin vähittäismyyntirajojen mukaisiksi
 - **Etäosto** on jo mahdollista kaiken vahvuisille tuotteille.
 - Etämyyjien tulisi **rekisteröityä alkoholin etämyyjäksi** Suomeen kuten Ruotsissa – mielellään lupajärjestelmän piiriin.
 - Kuljetusyrityksille asettava **velvollisuus tarkistaa veronmaksun tunniste ennen kuljetusta** – kuljetettaessa tuotetta ilman tunnistetta syyllistyisi alkoholilain rikkomiseen.
 - Etämyynnissä **verovastuu tulisi laajentaa koskemaan myös kuljettajaa ja tuotteen hallussapitäjää**, kuten etäostossa valmisteverolaissa jo on.

Myönteinen suhtautuminen alkoholin vastuulliseen kotiinkuljetukseen

- Alko suhtautuu myönteisesti esitykseen sallia alkoholin toimitusmyynti kotimaisille vähittäismyyntiluvallisille toimijoille ja Alkolle.
 - Norjassa Vinmonopoletilla vuodesta 2001 ja Ruotsissa Systembolagetilla vuodesta 2021 mahdollisuus alkoholin kotiinkuljetuksiin.
- Kotiinkuljetuksen säätämisestä laissa mahdollistaa sääntelyn etämyytyjen tuotteiden kuljetuksessa ostajalle – tärkeää valvonnan kannalta.
- Parannusehdotuksia:
 - Tilauksen yhteydessä **tehtävä iän tarkistaminen vahvalla tunnistautumisella ja vastaanottajan iän tarkistaminen todennetusti joka kerta alkoholin luovutuksen yhteydessä** palautettaisiin lakiin aiempien esitysluonnosten mukaisena.
 - Alkoholijuomien toimittajan pitäisi **pystyä todentamaan viranomaisille ikärajan tarkistaminen ja alkoholin luovutusaika.**

Alkon aukioloajat

- Etämyytyjen alkoholijuomien toimituksia ja Alkon toimituksia tulisi koskea **samat kellonaikarajoitukset**
 - Jos Alkon aukioloaikoja ei laajenneta TaV:n ehdotusten mukaisesti, on etämyytyjen tuotteiden toimitusta välttämätöntä rajata.
 - Esitysluonnos pientuottajien ulosmyynnin laajentamisesta: pientislaamot voisivat myydä valmistuspaikalta väkeviä sunnuntaisin.
- Alkoholipoliittisesti **Alkon aukioloaikojen merkitys on muuttunut**, sillä pt-kaupat voivat nykyisin myydä alkoholia laajalla verkostollaan vuoden jokaisena päivänä.
 - Kuluttajien päivittäistavarakaupan ostomenot olivat sunnuntaisin 10 % vuonna 2023 (PTY).
 - Mikäli aukioloaikoja laajennettaisiin, pilotoisi Alko ensin uutta mallia joissakin myymälöissä.
 - Edellytyksiä pitää kaikkia myymälöitä auki joka päivä klo 9-21 ei ole, mutta toisi joustavuutta myymäläkohtaisiin aukioloaikoihin eri alueilla huomioiden myös esimerkiksi matkailusesongit.

